

ПРЕКЪРШЕНИ КРИЛЕ

Казват, че излъганият човек не разкрива истинно душата си. Това едва ли е винаги вярно. Понякога той изпитва нужда да довери на някого своята болка, своето страдание. В това се уверих по време на социологическите проучвания на общественото мнение около изборите за Велико народно събрание.

Едно от поредните проучвания ме заведе в апартамент, в който човек като мене, свикнал да се движи в ограниченото пространство — кухня — баня, като нищо можеше да се обърка. Съгласно методиката, трябваше да изследвам най-възрастния член на семейството. В случая това беше мъж над шейсет години. С разкошна бяла коса и младежка стойка, той излъчваше някаква неуловима мекота и благородство. Помислих, че е бивш учител по музика, но той се оказа художник. Още преди да започнем анкетата, той ми каза:

— Не знам дали няма да Ви засегна, но аз и цялото ми семейство гласувахме за СДС. И ще Ви кажа защо. По-точно ще Ви покажа.

„Не знам дали няма да Ви засегна“ — каква деликатност! Този непознат човек беше побързал да ме увери, че би уважил моите политически предпочитания, ако те се различават от неговите, но не прояви любопитство да научи какви са те. От него лъхаше нещо далечно, като от стара фотография, нещо, изтикано от човешките отношения още в годините, когато нашето объркало поколение е идвало на този свят. По всяко лице, че не е от тях, които отиват при опозицията заради едното удоволствие да бъдат опозиция. Нито пък можеше да се оплаче от бедност. Професията му на художник обясняваше очевидното материално благополучие. Но той изглеждаше някак угаснал, като човек, сполетян от непоправима беда. От многото си срещи с отчаяни, унижени, смачкани хора бях се научила да различавам оттенъците на настроението им. Тоя човек, възпитаник на своето отминало време, умееше да потиска отчаянието си, но то прозираше в очите, в гласа, в израза на лицето му.

В това време в стаята влезе млада жена със също такъв унил израз — явно, някакво голямо нещастие беше сложило своя отпечата върху всички от този дом. На ръце тя носеше русичко момченце, облечено в чисто бяло костюмче с неизменния Мики Маус. Детето се засмя с очарователния си детски смях и заразмахва към мене малките си ръчички.

Душата ми се преобърна, когато видях тези ръчички. На мястото на сладките детски пръстчета стърчаха безформени израстъци, които нямаха дори и нокти. Не смеех да отвърна поглед. Гледах детето, занемаяла от ужас, а крехката ми започнаха да се подкосяват. А то продължаваше да размахва своите ръчички — нали още не знаеше какво е да си сакат и нещастен!

Майката го остави на пода, но то проплака отново да го вземе. Тъничките му ръчички, протегнати нагоре, приличаха на крехки фиданки с окършени от буря нежни клонки.

Дядото взе детето, целуна го и каза:

— Ето, вижте резултатите от нашата екология. Затова гласувахме за СДС. Пред такава човешка драма може само да се

мълчи. Всеки опит за утеха би звучал като цинизъм. Лесно е да утешаваш нещастен човек, ако ти самият си пощаден от нещастията.

Пощаден днес, но утре, след година, след пет? Този отровен въздух, общ за всички нас — червени, сини и безлично сиви, този въздух, властващ над нашето съществуване, ще пощади ли някого?

Ние се захемме с анкетната карта, а малкият се изпълзаваше от ръцете на дядо си и с пристъпото на всички деца любопитство започна да ме изучава, пристъпвайки предпазливо около мене.

Погалих го по копринената косица, а то, грейнало в щастлива усмивка, започна да качливо да ме пласка по лицето със своите прилични на обрুলени клонки ръце. После изведнъж се обърна и се гушна в прегръдките на дядо си, а той го обиспа с целувки и галовни думи. Това малко създание, родено от обич, имаше нужда от обич. То я искаше и я получаваше. Но докога? Дока то дядо, мама, татко ги има на този свят. А после? Кой ще го обича него, сакатия, който ще бъде в тежест на всички?

Палавата му природа не го съдържаше на едно място. Завираще се под масата, криеше се зад пердето, като непрестанно си чуруликаше някакви негови неразбираеми „бе-бе-бе“, „бе-пе-пе“.

— Чувате ли го какво си пее? — рече тъжно дядото. — Бе-се-пе, Бе-ка-пе...

На мен тихе звуци не ми напомняха на БСП и БКП, но човекът в болката си виждаше в тях мрачно предчувствие на детската душа.

Мъжът изглежда искаше да отдели повече внимание на детето, затова се съсредоточи да свърши по-бързо. Малкият се въргаше по килима, гъделичаше дядо си по босите крака и се смееше безгрижно и заразително, без да мисли, че другите деца имат пръстчета, с които могат да станат хирурзи, архитекти, пианисти, или пък шло сери, шофьори... Без да мисли, че с тези свои ръце ще трябва да си изкарва хляба, с тях ще трябва да се подписва, с тях ще му се иска да погали косите на някое момиче...

Когато си тръгнах, двамата ми махаха от балкона за сбогом — дядото художник и анукът, който няма да стане художник.

Вървях си мислех за моето детство, когато фабричните комини, бълващи кълба от черен дим, бяха символ на прогреса.

В детската градина ни учеха да ги рисуваме.

Ние растяхме, с нас растеше броят на фабричните комини, растяха кълбата черен дим.

В училище ни учеха да се гордеем с тях. А кълбата черен дим растяха, превръщаха се в черни облаци.

Ние знаехме, че там, на Запад, техническият прогрес обрича на израждане бъдещите поколения. Знаехме го от вестниците, радиото, телевизията. Пак от там знаехме, че у нас всичко се прави в името на Човека. На този малък човек, който днес безгрижно се въргала по килима, но един ден, като порасне, ще каже своето страшно „Защо?“